

STORTINGET

Innst. 596 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument 8:206 S (2020–2021)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jon Engen-Helgheim og Christian Tybring-Gjedde om å sikre norsk råderett over egen innvandringspolitikk og si nei til EUs «New Pact on Migration and Asylum»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens behandling

Komiteen har i brev av 13. april 2021 til Justis- og beredskapsdepartementet v/statsråd Monica Mæland bedt om en vurdering av forslagene. Statsrådens uttalelse følger av vedlagte brev av 23. april 2021. Komiteen har imøtesett, men ikke mottatt skriftlige innspill.

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen sørge for at Norge ikke tar del i EUs asylpakt, 'New Pact on Migration and Asylum'.
2. Stortinget ber regjeringen arbeide aktivt for å avvikle dagens mislykkede asylsystem, herunder ta initiativ til følgende:
 - a. Stanse muligheten til å få opphold ved å søke asyl ved grensen til europeiske land.
 - b. Opprette asylsenter utenfor Europa hvor alle asylsøkere som kommer, blir sendt mens søknaden behandles. Det skal ikke være mulig å søke asyl direkte ved disse sentrene.
 - c. Bruke bistandsmidler til å få til avtaler med trygt tredjeland for å opprette asylsentre.
 - d. Bruke bistandsmidler for å få på plass omsorgscentre for mindreårige asylsøkere.
 - e. At asylsøkere som får flyktningstatus, gis beskyttelse i et trygt land Norge har avtale med.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Masud Gharahkhani, Stein Erik Lauvås, Eirik Sivertsen og Siri Gåsemyr Staalesen, fra Høyre, Norunn Tveiten Benestad, Torill Eidsheim, Olemic Thommessen og Ove Trellevik, fra Fremskrittspartiet, Jon Engen-Helgheim og Helge André Njåstad, fra Senterpartiet, Heidi Greni og Willfred Nordlund, fra Sosialistisk Venstreparti, lederen Karin Andersen, og fra Kristelig Folkeparti, Torhild Bransdal, vil, som departementet slår fast i sitt svarbrev til komiteen, at Norge fortsatt skal stå fast på sine forpliktelser etter flyktningkonvensjon og Den europeiske menneskerettskonvensjonen om retten til å søke om beskyttelse. Komiteen viser til at det er rekordmange mennesker på flukt i verden, men at få asylsøkere kommer til Norge. Komiteen understreker at det er nærområdene som tar imot flest flyktninger og som har den største belastningen. Dette er ofte lavinntektsland med store utfordringer og der kapasiteten er sprenget.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, vil understreke at hjelpebehovene er store, og det krever økt samarbeid internasjonalt, også i Europa. Og det er i Norges interesse at det framover blir mer, og ikke mindre, samarbeid og en bedre ansvarsdeling mellom europeiske land som er med i Schengen- og Dublin-samarbeidet.

Flertallet viser til at Norge som medlem av FNs sikkerhetsråd har et særlig ansvar for å styrke samarbeidet gjennom FNs organer. Norge er også et land som på mange områder har mulighet til å gå foran og bidra til løsninger og forplikte andre land til å bidra mer og bedre.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, viser til at forslagsstillerne mener at EUs New Pact on Migration and Asylum (Pakten) er en gavepakke til dysfunksjonelle stater som ikke etterlever det folkerettslige prinsipp om å ta imot egne borgere, og at Stortinget derfor må be regjeringen om å sørge for at Norge ikke tar del i Pakten.

Dette flertallet viser videre til at forslagsstillerne ber regjeringen aktivt arbeide for å avvikle det de kaller dagens mislykkede asylsystem, og fremmer fem forslag som skal rette opp i dette, blant annet å avskaffe retten til å søke asyl i Europa, opprette asylsentre utenfor Europa, dit alle asylsøkere skal sendes for å få saken behandlet gjennom å bruke bistandsmidler.

Et tredje flertall, medlemmene fra Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, støtter ikke forslagene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet viser til at dagens asylregime har flere inhumane, urettferdige og lite bærekraftige konsekvenser. Disse medlemmer viser til at de respektive partier ønsker en dreining vekk fra et system som forutsetter at folk må legge ut på dødsreiser over Middelhavet for å søke om beskyttelse, og som bruker store ressurser på å behandle søknader fra personer som ikke har beskyttelsesbehov. Norge vil imidlertid aldri nå målet om et mer rettferdig og bærekraftig asylsystem gjennom nasjonale politiske tiltak alene. For å få asylinnvandringen inn i mer kontrollerte former er vi avhengige av et forpliktende internasjonalt samarbeid på flere områder. Dette innebærer også et europeisk samarbeid for sterk kontroll med Schengen yttergrense, for å kontrollere asylinnvandringen og samtidig bevare fri bevegelse innenfor EØS og Schengen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener det er en erkennelse at Europa hittil ikke har lyktes med å finne gode og varige løsninger på felles utfordringer knyttet til innvandring og migrasjon, herunder rettferdige byrdefordelingsmekanismer. EUs «New Pact on Migration and Asylum» er ennå ikke behandlet i EU-parlamentet, og det foreligger dermed foreløpig ingen endelig avtale. Disse medlemmer mener imidlertid at dersom EU blir enige om en avtale som innebærer at migrasjon og asylinnvandring reguleres og kontrolleres bedre enn i dag, bør Norge vurdere å være en del av dette, forutsatt at Norge beholder nasjonal råderett og kontroll.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at Arbeiderpartiets utgangspunkt er at et sterkere europeisk samarbeid bør innebære at alle europeiske land også tar et større ansvar for å ta imot flyktninger gjennom FNs kvotesystem. En eventuell avtale må også gi landene som deltar, forutsigbarhet og bedre muligheter for å ha nasjonal kontroll på det totale innvandringstallet fremover i tid, og den må innebære en betydelig styrking og samordning av returarbeidet på europeisk nivå.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Representantforslag 206 S (2020–2021) om å sikre norsk råderett over egen innvandringspolitikk og si nei til EUs «New Pact on Migration and Asylum».

Disse medlemmer viser til at migrasjon er en av de største utfordringene Europa og verdenssamfunnet står overfor. Ved inngangen av 2020 var det av FN estimert å være 79,5 millioner flyktninger i verden. Det er et rekordhøyt antall. Disse medlemmer mener at den voksende migrasjonsutfordringen nødvendiggjør behovet for å tenke nytt innen asyl- og innvandringspolitikken. Fremskrittspartiet vil derfor ha en helt ny asyl- og innvandringspolitikk, der målsettingen er å hjelpe flest mulig medmennesker på flukt, sikre landets velferdsmodell og bevare Norge og verdiene som samfunnet er bygget på. Norge bør arbeide for å få Europa med på et helt nytt asylsystem, fordi de fleste landene opplever det samme trykket på velferdsordningene, det sosiale limet og opplevelsen av trygghet. Dessverre er EUs «New Pact on Migration and Asylum» det diametralt motsatte. Det er en videreføring, og forsterking, av en allerede mislykket politikk.

Disse medlemmer viser til at EU-kommisjonen høsten 2020 lanserte sitt forslag til en ny europeisk asylpolitikk, «New Pact on Migration and Asylum». Forslaget bygger blant annet på å etablere en ny felleseuropeisk solidaritetsmekanisme, og å etablere et mer forpliktende retursamarbeid. Den skisserte solidaritetsme-

kanismen som lanseres fra EU-kommisjonen, oppstiller i hovedsak to alternativer til europeiske land.

Det ene alternativet innebærer en relokalisering av asylsøkere fra pressområder, typisk Hellas og Italia, til andre europeiske land. Det tas dermed til orde for å transportere asylsøkere fra disse landene til Norge og andre europeiske land. En slik løsning er etter disse medlemmers syn ingen løsning. Det vil bare bidra til at flere migranter ved hjelp av menneskesmuglere legger ut på en livsfarlig ferd over Middelhavet. En slik kynisk tilnærming, der man i praksis oppfordrer mennesker til å risikere livet, kan ikke disse medlemmer støtte.

Det andre alternativet i den skisserte solidaritetsmekanismen er en sponsoravtale for retur, hvor europeiske land overtar det juridiske ansvaret for retur av migranter uten beskyttelsesbehov som befinner seg i et annet europeisk land. Kommisjonen slår fast at hvis retur ikke har funnet sted innen fire måneder i det EU definerer som en kritesituasjon, skal man relokalisere de illegale asylsøkerne til sponsorlandet. I en normalsituasjon er tidsfristen åtte måneder. Ulovlige innvandrere, som skal returneres til hjemlandet, skal derfor fordeles rundt i Europa i påvente av retur. Et slikt system vil etter disse medlemmers oppfatning vanskeliggjøre returarbeidet.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Norge ikke tar del i EUs asylpakt, 'New Pact on Migration and Asylum'.»

«Stortinget ber regjeringen arbeide aktivt for å avvikle dagens mislykkede asylsystem, herunder ta initiativ til følgende:

- Stanse muligheten til å få opphold ved å søke asyl ved grensen til europeiske land.
- Opprette asylsenter utenfor Europa hvor alle asylsøkere som kommer, blir sendt mens søknaden behandles. Det skal ikke være mulig å søke asyl direkte ved disse sentrene.
- Bruke bistandsmidler til å få til avtaler med trygt tredjeland for å opprette asylsentre.
- Bruke bistandsmidler for å få på plass omsorgssentre for mindreårige asylsøkere.
- At asylsøkere som får flyktningstatus, gis beskyttelse i et trygt land Norge har avtale med.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet mener at Norge fortsatt må ha full suverenitet i asyl- og innvandringspolitikken, og at Norge ut fra vår egen suverenitet skal samarbeide tett med UNHCR. Norge har tradisjon for å ta vår del av ansvaret for denne utfordringen, og det skal vi fortsette med. Senterpartiet har sagt nei til overføring av suverenitet til blant annet

ACER, EUs finanstilsyn og EUs jernbanebyrå, og mener i så måte det er riktig å også si nei til denne suverenitetsavståelsen på asyl- og innvandringsfeltet. For eksempel vil solidaritetsmekanismen i det nye forslaget fra EU-kommisjonen kunne innebære en overstyring av det norske asylinstituttet og Norges samarbeid med UNHCR. Norge er ikke tjent med at EU som en tredje aktør skal blande seg inn i den norske flyktningpolitikken. Samtidig er EUs «New Pact on Migration and Asylum» ikke behandlet i EU-parlamentet, og det er ennå ikke offisiell EU-politikk.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen stanse prosessen med ytterligere maktoverføring til ACER, starte reversering av maktoverføringen til EUs finanstilsyn og ikke overføre makt til EU over asyl- og innvandringspolitikken i Norge.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at det er rekordmange mennesker på flukt i verden, men at få asylsøkere kommer til Norge. Dette medlem understreker at det er nærområdene som tar imot flest flyktninger og som har den største belastningen. Dette medlem påpeker nødvendigheten av at land i nærområdene, slik som Tyrkia, Libanon, Jordan og Uganda, gis støtte og avlastning ved at man henter ut flere kvoteflyktninger. Dette medlem mener Norge som medlem av FNs sikkerhetsråd har et særlig ansvar for å følge opp FNs anmodninger om mottak av flyktninger og avlasting av flyktninger, både gjennom ordningen med kvoteflyktninger og gjennom relokaliseringsavtaler for å avlaste europeiske land med særlig store ankomster, som Hellas og Bosnia. Dette medlem viser til at det både i Hellas og i Bosnia bor sårbare asylsøkere i uverdige teltleire eller under andre kummerlige forhold. Situasjonen for disse flyktningene har vært uakseptabel i svært lang tid, og barn og sårbare får ikke grunnleggende menneskerettigheter ivaretatt. Mange kommuner har kapasitet og ønske om å bosette flere enn de er anmodet om, og dette medlem viser i den forbindelse til representantforslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Dokument 8:219 S (2020–2021) om å evakuere flere asylsøkere fra Hellas i 2021 og forsterke bistanden i Bosnia. Dette medlem mener, i motsetning til forslagsstillerne, at Norge bør bidra i større grad enn det som gjøres i dag, både gjennom å øke antallet kvoteflyktninger, samt å tilby å relokalisere asylsøkere fra landene ved Europas yttergrense som nå tar det største ansvaret. Tall fra UDI viser at Norge mottok totalt 1 386 søknader om asyl i 2020. De tre første månedene i 2021 har Norge mottatt til sammen 186 søknader. I tillegg kom 1 527 kvoteflyktninger til Norge i 2020. Med så lave ankomster til Norge,

et stort ønske om å hjelpe fra flere kommuner, god kapasitet og kompetanse, ligger alt til rette for at Norge bør kunne bidra til å avlaste overbelastede land og ta imot flere flyktninger fra både Hellas og Bosnia, samt flere kvoteflyktninger.

Dette medlem mener det er særlig tre prinsipper som må ligge til grunn for Norges arbeid med en europeisk flyktningpolitikk: at Norge må arbeide for å få til en mer solidarisk ansvarsfordeling mellom land i Europa, og at Norge tar sitt ansvar ved å ta imot flere. For det andre: Aldri mer Moria. Det må bli en slutt på de katastrofale teltleirene, og vi kan ikke akseptere forslag om økt bruk av internering i store, lukkede leire. Til slutt må vi etter dette medlems syn sikre at alle de som søker asyl, får prøvd saken sin på en ordentlig måte.

Når det gjelder forslagene om å avvike dagens asylsystem, herunder avskaffe retten til å søke om asyl i Europa, er dette medlem glad for at regjeringen viser til at Norge fortsatt skal stå fast på sine forpliktelser etter flyktningkonvensjonen og Den europeiske menneskerettighetskonvensjon om retten til å søke om beskyttelse. Asylrettighetene er under stadig press, og innstramninger som blant annet å fjerne rimelighetsvilkåret i internfluktvurderingen i beskyttelsessaker, og fjerne kravet om tilgang til asylprosedyre for å returnere til trygt tredjeland, gjør at det blir vanskeligere å komme igjennom nåløyet. Dette medlem mener at Norge, i stedet for å gå i den retning som forslagsstillerne ønsker, heller må foreta endringer som gir folk på flukt et sterkere vern. Dette medlem viser i den forbindelse til bl.a. Dokument 8:59 LS (2020–2021), jf. Innst. 228 L (2020–2021) om blant annet å gjeninnføre rimelighetsvilkåret i internfluktvurderingen i beskyttelsessaker.

Dette medlem vil til slutt understreke at ingen mennesker er ulovlige eller illegale, jamfør betegnelser i representantforslaget som «illegale asylsøkere» og «ulovlige innvandrere». Og det er ikke ulovlig å søke om asyl selv om vilkårene for å få asyl ikke er oppfylt, eller vedkommende kommer til landet ulovlig.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen sørge for at Norge ikke tar del i EUs asylpakt, «New Pact on Migration and Asylum».

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen arbeide aktivt for å avvike dagens mislykkede asylsystem, herunder ta initiativ til følgende:

- Stanse muligheten til å få opphold ved å søke asyl ved grensen til europeiske land.
- Opprette asylsenter utenfor Europa hvor alle asylsøkere som kommer, blir sendt mens søknaden behandles. Det skal ikke være mulig å søke asyl direkte ved disse sentrene.
- Bruke bistandsmidler til å få til avtaler med trygt tredjeland for å opprette asylsentre.
- Bruke bistandsmidler for å få på plass omsorgssentre for mindreårige asylsøkere.
- At asylsøkere som får flyktningstatus, gis beskyttelse i et trygt land Norge har avtale med.

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen stanse prosessen med ytterligere maktoverføring til ACER, starte reversering av maktoverføringen til EUs finanstilsyn og ikke overføre makt til EU over asyl- og innvandringspolitikken i Norge.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:206 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jon Engen-Helgheim og Christian Tybring-Gjedde om å sikre norsk råderett over egen innvandringspolitikk og si nei til EUs «New Pact on Migration and Asylum» – vedtas ikke.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 25. mai 2021

Karin Andersen

leder og ordfører

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT**

Justis- og beredskapsministeren

Stortingets president
Stortinget
0026 Oslo

Deres ref.
2021/1649

Vår ref.
21/2263-DHA

Dato
23.04.2021

**Dokument 8: 206 S (2020–2021) Representantforslag fra
stortingsrepresentantene Jon Engen-Helgheim og Christian Tybring-Gjedde om
å sikre norsk råderett over egen innvandringspolitikk og si nei til EUs «New
Pact on Migration and Asylum»**

Jeg viser til brev fra Kommunal- og forvaltningskomiteen av 13. april 2021 vedlagt et representantforslag fra Jon Engen-Helgheim og Christian Tybring-Gjedde om ovenstående. I det følgende besvarer jeg forslagene i nummerert rekkefølge.

- 1. Stortinget ber regjeringen sørge for at Norge ikke tar del i EUs asylpakt, «New Pact on Migration and Asylum»*

EU-kommisjonen la i september 2020 frem forslag til en ny pakt for migrasjon og asyl (Pakten). I den foreslås bl.a. styrket samarbeid med tredjeland, styrkede prosedyrer ved EUs yttergrenser og en ny mekanisme for solidaritet mellom medlemslandene. Pakten inneholder også forslag om politikikutvikling for lovlige migrasjonsveier til EU, herunder mer gjenbosetting av flyktninger. Videre foreslås tiltak for å tiltrekke seg kompetanse og talenter, og en ny handlingsplan for integrering og inkludering.

Forslaget er med andre ord omfattende. Jeg vil her konsentrere meg om de delene av Pakten som ligger under Justis- og beredskapsdepartementets ansvarsområde. Norge er gjennom tilknytningsavtaler til Schengen- og Dublin-samarbeidet nært knyttet til EUs asyl- og migrasjonssystem, men vi deltar ikke i hele det felleseuropeiske asylsystemet (CEAS). Dersom det oppnås enighet, vil Pakten-forslaget påvirke Norge både direkte og indirekte.

Kommisjonen foreslår at det skal være obligatorisk for EUs medlemsland å bidra i en solidaritetsmekanisme, men det åpnes for en viss fleksibilitet for hvordan dette skal gjøres; ved å overta ansvaret for asylsøkere (relokalisering), ved å bidra til å returnere personer med endelig avslag fra et annet land eller ved bidrag til kapasitetsbygging i EU eller relevante tredjeland. Solidaritetsmekanismen skal kunne utløses i tre situasjoner; ved ilandsetting av migranter etter søk- og redningsoperasjoner (SAR), når et EU-land utsettes for press på sitt asyl- og migrasjonssystem og når et EU-land er i en krisesituasjon. I alle tre tilfellene legges det opp til frivillighet først, men dersom de frivillige bidragene avviker tilstrekkelig fra det konkrete behovet, kan EU-kommisjonen fatte endelig beslutning.

Regjeringen er positiv til at det etableres en solidaritetsmekanisme i EU, men jeg ønsker å gjøre representantene oppmerksomme på at iht. kommisjonens forslag blir ikke Norge og de andre Schengen-assosierte landene bundet til denne delen av Pakten. Norge vil stå fritt til selv å kunne tilby bidrag dersom det er ønskelig.

Kommisjonen ønsker videre å styrke partnerskapene med viktige tredjeland for å forebygge migrasjonspress mot EUs yttergrenser og legge til rette for retur av migranter uten rett til opphold. Migrasjon skal være en ufravikelig del av de bilaterale relasjonene med disse landene, og partnerskapene støttes finansielt ved at deler av EUs felles bistandsbudsjett avsettes til migrasjonsformål. Norge deltar ikke direkte i EUs tredjelandssamarbeid, men en slik tilnærming som her beskrevet er i tråd med regjeringens politikk på feltet.

Det er bred enighet om at et velfungerende europeisk asyl- og migrasjonssystem forutsetter at man er i stand til å beskytte yttergrensene og forebygge irregulære ankomster. Asylsøkere fra land med lav innvilgelsesandel skal etter forslaget få saken behandlet i en hurtigprosedyre, med etterfølgende rask retur ved avslag. Regjeringen er positiv til at det foreslås innført slike hurtigprosedyrer, særlig hvis de fører til en rask avklaring og retur av søkere med åpenbart grunnløse asylsøknader. Norge er i dag ikke bundet av EUs asylprosedyreregler, og regjeringen ønsker heller ingen binding for Norge på dette feltet.

Forslaget til ny screening-forordning vil bli bindende for Norge som deltaker i Schengen-samarbeidet. Kort forklart betyr screening at det skal foretas en innledende og hurtig sjekk av tredjelandsborgere som ankommer EU og de Schengen-assosierte landene på en irregulær måte. Dette skal som hovedregel skje ved yttergrensen og før tredjelandsborgeren går inn i videre forvaltningsspor for behandling av sin sak. Prosedyren omfatter også utlendinger som blir påtruffet inne på territoriet og ikke kan vise til noen form for lovlig opphold. Screeningen vil i hovedsak bestå av identitets-, helse- og sikkerhetssjekk. Siden screeningen gjennomføres umiddelbart på grensen eller når vedkommende blir påtruffet inne på territoriet, vil det være enklere å fastslå viktige opplysninger, inkludert identitet, og disse vil følge personen så lenge vedkommende befinner seg under Schengen-staters jurisdiksjon. Kommisjonen har

vært tydelig på at dette ikke er en egen prosedyre som innebærer noen form for vedtak, og utlendingen får således ingen rett til effektive rettsmidler, som f.eks. klageadgang i forbindelse med gjennomføringen av screeningen. Kommisjonen omtaler det heller som en form for annenlinjekontroll/-sjekk til det som allerede følger av gjeldende regelverk etter Schengen grenseforordning. Regjeringen støtter forslaget om en rask, enhetlig registrering av tredjelandsborgere som reiser ureglementert over yttergrensen eller påtreffes på territoriet, og vi er godt i gang med oppfølgingen av denne delen av forslaget. For regjeringen er det viktig å beholde mest mulig fleksibilitet og aksept for nasjonale løsninger, slik at våre velfungerende systemer og rutiner kan videreføres under et revidert system.

Når det gjelder Dublin-regelverket, foreslår EU-kommisjonen en videreutvikling av dagens ansvarskriterier, og Norge vil bli nødt til å akseptere denne delen av Pakten-forslaget dersom vi fortsatt ønsker å delta i Dublin-samarbeidet. Deltakelse i dette samarbeidet har i mange år vært en viktig del av norsk asylpolitikk. Selv om det er utfordringer ved dagens regelverk og medlemslandenes etterlevelse som bidrar til skjevheter i byrdefordelingen mellom landene, mener jeg Norge ikke er tjent med å trekke seg ut av samarbeidet. Uten Dublin-samarbeidet vil vi risikere å bli ansvarlig for asylsøkere som i dag kan overføres til andre europeiske land.

Når det gjelder overføringsflyktninger vil jeg bare kort nevne at Norge er et av de europeiske landene som gjenbosetter flest relativt til eget folketall, og jeg ser det som svært positivt at EU styrker sitt arbeid på dette feltet.

Velfungerende EU-systemer har positive ringvirkninger for Norge. Det er derfor i Norges interesse å bidra til at EUs asyl- og migrasjonssystem fungerer godt. Det gjør vi ved å gjennomføre regelverk vi blir bundet av gjennom våre tilknytningsavtaler og å bidra konstruktivt i dialogen med europeiske kollegaer. I tillegg kan vi vurdere frivillige tiltak og bidrag der vi ser det som hensiktsmessig.

2. Stortinget ber regjeringen arbeide aktivt for å avvikle dagens mislykkede asylsystem, herunder ta initiativ til følgende:

- a) Stanse muligheten til å få opphold ved å søke asyl ved grensen til europeiske land.*
- b) Opprette asylsenter utenfor Europa hvor alle asylsøkere som kommer, blir sendt mens søknaden behandles. Det skal ikke være mulig å søke asyl direkte ved disse s*
- c) Bruke bistandsmidler til å få til avtaler med trygt tredjeland for å opprette asylsentre.*
- d) Bruke bistandsmidler for å få på plass omsorgssentre for mindreårige asylsøkere.*

e) At asylsøkere som får flyktningstatus, gis beskyttelse i et trygt land Norge har avtale med.

Jeg vil først overordnet kommentere representantenes forslag nummer 2, for deretter å besvare de ulike underpunktene. Det internasjonale asylsystemet skiller mellom migrasjon som følge av behov for beskyttelse og migrasjon av andre årsaker. Et asylsystems viktigste oppgave er å klargjøre årsaken til migrasjonen. Jeg er enig i at dagens asylsystem har svakheter. Blant annet har vi ennå ikke funnet gode nok løsninger for å avdekke ulike former for juks og å sikre effektiv retur av dem som ikke har beskyttelsesbehov. Samtidig er dette et system som daglig bidrar til å sikre beskyttelse og vern for et stort antall personer som ellers ville blitt utsatt for forfølgelse i sine hjemland. Det er unikt internasjonalt samarbeid som på denne måten sikrer trygghet for de mest utsatte blant oss.

Jeg mener det ikke er en løsning å avvike asylsystemet fordi det har svakheter. Vårt mål må være å forbedre systemet, slik at vi blir stadig sikrere på at vi når dem med et reelt behov for beskyttelse. Dette målet arbeider vi mot både internasjonalt og nasjonalt. Norsk deltakelse i europeiske tiltak som asylbyrået EASO og grense- og kystvaktbyrået Frontex, samt målrettet bruk av EØS-midler er viktige bidrag i denne sammenheng. Norge har også vært en pådriver internasjonalt for å fremme prinsippet om landenes plikt til å ta tilbake egne borgere.

Regjeringen fører en restriktiv, ansvarlig og rettssikker innvandringspolitikk innenfor rammene av internasjonale forpliktelser. Rettssikker behandling er avgjørende for å sørge for at de som har krav på beskyttelse, faktisk får det, mens de uten krav skal returneres raskt.

Norge er forpliktet til å gi beskyttelse til personer på flukt, og dagens asylsystem ivaretar både rettssikkerhet og myndighetenes behov for å undersøke om vilkårene for asyl er oppfylt. Noen land, som Danmark og Storbritannia, vurderer en løsning som innebærer at asylsøkere oppholder seg utenfor landet mens asylsøknaden vurderes. Disse landene må likevel også sørge for at asylsøknadene blir vurdert og behandlet i tråd med internasjonale konvensjoner de er bundet av. Løsninger på utfordringer ved dagens asylsystem må søkes i samarbeid med andre land, og det følger av Granavolden-plattformen at regjeringen vil «bidra til å forebygge konflikter og behov for migrasjon gjennom sterk internasjonal innsats, og koble Norge sterkere på de europeiske prosessene for et felles europeisk system som også kan innebære etablering av felles asylsentre utenfor EU og styrking av Schengen-landenes yttergrense». Jeg er sikker på at de beste løsningene er de som utvikles i felleskap og dialog mellom ansvarlige partnere, der alle parter kan bidra med innsikt og gode nasjonale erfaringer.

I Norge har vi valgt å reformere mottakssystemet vårt og ha rask saksbehandling som mål. Nasjonalt ankomstsenter i Råde har blitt videreutviklet siden det ble etablert i 2015. Fra høsten 2020 har det vært et viktig beredskapstiltak for den innledende

asylfasen. I normalsituasjoner skal senteret bidra til mer effektiv saksflyt, kortere botid i mottak og raskere retur eller integrering/bosetting. Målene Justis- og beredskapsdepartementet har satt for 2021 er at 70 prosent av alle nye asylsøknader skal være oversendt ferdig registrert fra politiet til UDI innen ni dager, og behandles innen 21 dager. I tillegg skal UDI prioritere asylsaker hvor det er sannsynlig med avslag, og de skal benytte hurtigprosedyrer for antatt åpenbart grunnløse søknader og saker med kriminelle som antas å være uten beskyttelsesbehov.

Jeg vil nå kommentere underpunktene til forslag nummer 2.

a) Stanse muligheten til å få opphold ved å søke asyl ved grensen til europeiske land.

Slik jeg forstår representantenes forslag, mener de at personer som søker om asyl ved ankomst til Schengen-yttergrense, ikke skal kunne få beskyttelse (opphold) i Europa selv om de oppfyller vilkårene for asyl.

Utgangspunktet i norsk rett er at asylsøkere skal søke om asyl i det første trygge landet de kommer til. Når asylsøkere allerede har ankommet Norge (eller et annet europeisk land), vil forpliktelser både etter flyktningkonvensjonen og den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) komme til anvendelse. Dette er forpliktelser Norge ikke kan løpe fra.

b) Opprette asylsenter utenfor Europa hvor alle asylsøkere som kommer, blir sendt mens søknaden behandles. Det skal ikke være mulig å søke asyl direkte ved disse sentrene.

Jeg forstår representantforslaget dithen at det foreslås at asylsøkere som ankommer Norge (eller Europa) spontant skal transporteres til sentre i tredjeland utenfor Europa for realitetsbehandling av asylsøknaden. Det er mulig å overføre asylsøkere til asylsaksbehandling i land utenfor Europa dersom en rekke forutsetninger er på plass. Våre internasjonale forpliktelser setter skranker for hvordan et slikt initiativ kan innrettes. Jeg anser det imidlertid ikke som aktuelt nå å overføre asylsøkere til asylsaksbehandling i land utenfor Europa, da jeg ser en rekke utfordringer med et slik initiativ, både juridiske, økonomiske, praktiske og politiske.

c) Bruke bistandsmidler til å få til avtaler med trygt tredjeland for å opprette asylsentre.

Som jeg har redegjort for ovenfor, er det ikke regjeringens politikk å opprette asylsentre i tredjeland nå. Jeg ser derfor ikke grunn til å gå inn på bruk av bistandsmidler til dette formålet.

d) Bruke bistandsmidler for å få på plass omsorgssentre for mindreårige asylsøkere.

Jeg legger til grunn at det her siktes til å etablere omsorgstilbud i hjemlandet for enslige mindreårige som ikke har krav på beskyttelse i Norge. Regjeringen har lenge jobbet med å etablere et omsorgs- og utdanningstilbud i Kabul i Afghanistan. Utenriksdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet har avklart at etableringen av omsorgstilbudet skal finansieres over Utenriksdepartementets budsjett.

Det har ikke vist seg mulig å få nødvendig aksept hos afghanske myndigheter for et slikt initiativ. Den rådende politiske situasjon i Afghanistan er såpass uavklart at det ikke fremstår som sannsynlig at en slik aksept vil bli oppnådd i overskuelig fremtid.

e) At asylsøkere som får flyktningstatus, gis beskyttelse i et trygt land Norge har avtale med.

Folkeretten, herunder flyktningkonvensjonen, regulerer ikke uttrykkelig hvilken stat som er ansvarlig for å gi oppholdstillatelse til en person som fyller vilkårene for flyktningstatus. Den grunnleggende forpliktelsen er at asylsøkeren ikke sendes ut i strid med forbudet mot refoulement (vern mot utsendelse der vedkommende risikerer dødsstraff, tortur, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff). Det er imidlertid ikke noe i flyktningkonvensjonen eller EMK som medfører en rett for den som ev. oppfyller vilkårene for beskyttelse, til å få asyl (oppholdstillatelse) i den staten hvor vedkommende fremsatte søknaden eller fikk søknaden behandlet. Det er en betingelse at situasjonen i et ev. land der flyktningen skal gis beskyttelse er trygg og stabil og at grunnleggende menneskerettigheter ivaretas.

En slik ordning er imidlertid ikke noe regjeringen arbeider med p.t. Internasjonalt samarbeid er grunnleggende og helt avgjørende for et velfungerende asylsystem, og jeg mener Norge må ta sin del av ansvaret.

Med hilsen

Monica Mæland

